

Lp. Iiris Velling
aseesimees
Eesti Kliiniliste Psühholoogide Kutseliit
ekpk.juhatus@gmail.com

Teie 08.03.2024 e-kiri

Meie: 08.04.2024 nr 1-5/440-4

Vastus 08.03.2024.a EKPK vastuskirjale

Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile (EKEI) saadetud vastuskirjas esitasite täiendavaid küsimusi:

1. Mida täpsemalt hõlmab endas „psühhosotsiaalse mõju hindamine“? Kellele või millele hinnatakse „psühhosotsiaalset mõju“?

Ekspert lähtub ekspertiisi tegemisel menetleja poolt määrukses püstitatud ülesandest ja vastab määrukses esitatud küsimustele. Tulenevalt ekspertiisimäärusest võib olla vajalik hinnata psühhosotsiaalseid mõjusid nii lapsele kui tema vanemale/vanematele/last kasvatavatele isikutele. Ekspertiisiülesandeks võib olla vajadus välja selgitada kõik asjassepuutuv, et hinnata mõju lapse õigustele, heaolule ning kujundada põhjendatud seisukoht lapse huvide kohta hooldus- ja suhtlusõigusvaidlustes. Tuvastada sealhulgas last ja lapse arengut ohustavaid olukordi ja sündmusi, lapse käitumisprobleeme, kasvukeskkonnas esinevaid probleeme või väärkohtlemist.

Psühhosotsiaalsete mõjude hindamisel võidakse anda hinnang lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule või majanduslikule seisundile või last kasvatava isiku vanemlikele oskustele ning vastata menetleja poolt määrukses esitatud küsimustele. Kui ekspert ei oma kõigis valdkondades pädevust ja/või ta ei saa vastata kõikidele ekspertiisimääruse küsimustele, on tal võimalik pöörduda menetleja poole erinevate asjatundjate või ekspertide kaasamiseks või jätta mõnedele küsimustele vastamata, teavitades sellest menetlejat.

2. Kas me võime Teie vastusest välja lugeda seda, et antud ekspertiisi eesmärk ei ole hinnata lapse psüühilist seisundit, vaid pigem hinnatakse nt võõrandamisega kaasnevaid psühholoogilisi mõjusid lapsele?

Registreeritud eraekspertide (REE) nimekirja kantud ekspertiisiliigi eesmärk on välja selgitada lapse huvid hooldus- ja suhtlusõigusvaidlustes sh perevägivalla ilmingutel, vanemapoolse vägivalla esinemisel (sh võõrandamine) ning mõju lapsele. Psüühilise seisundi hindamine psüühikahäire välistamiseks, psüühikahäire tuvastamiseks kui ka olemasolevale psüühikahäirele hinnangu andmiseks ei kuulu antud ekspertiisiliigi alla.

3. Mille alusel tekkivad uued ekspertiisiliigid?

Uued ekspertiisiliigid lisanduvad nimekirja:

- kohtunikelt või menetlejatelt saadud ettepaneku/info põhjal, et nad vajavad sagedasti mingit liiki/tüüpi ekspertiisi;
- nimekirja kandmist taotlevatelt isikutelt, kellelt on tellitud ekspertiise ja nad on tõendanud, vajadust uue ekspertiisiliigi järgi.

Nii on aegade jooksul nimekirja kantud digitaalsete sõidumeerikute ekspertiis, teedehituse ekspertiis, kaitsevärvimise nõuetele vastavuse ekspertiis ja nimekirjas on olnud ka semiootikaekspertiis. Täiendavaid küsitlusi, uuringuid et milliseid uusi ekspertiisiliike võiksid eraekspertid pakkuda EKEI ei tee. Uue ekspertiisiliigi osas nõudluse tekkimisest teada saamisel võib EKEI kutsuda asjatundjaid üles esitama taotlust enda eraekspertide nimekirja kandmiseks.

Kui uuele ekspertiisiliigile siiski nõudlust ei ole ja kolme aasta jooksul ei ole REE menetlusasjades ekspertiise teinud ja EKEI-le esitanud, kustutatakse REE nimekirjast ja ei pikendata eraekspertide nimekirjas oleku tähtaega pärast selle lõppemist.

REE nimekirja kandmiseks taotluste läbivaatamine ja REE vastavuse hindamine kohtuekspertiisiseaduse (KES) nõuetele toimub vastavalt KES ja selle alusel kehtestatud Justiitsministri 02.02.2024 määrusele nr 62 „Registreeritud eraekspertide nimekirja pidamise kord“.

Omalt poolt pakun välja, et REE nimekirja kantud psühholoogid (4 isikut) võiks samuti lisada spetsialiseerumise kirjelduse, mida kohtupsühholoogiaekspertiisi raames keegi teeb, milles psühholoogiline ekspertiis seisneb või millised teemasid ekspertiisid katavad ja seda kõike selleks, et menetlejal oleks lihtsam leida kohe õige ekspert. Loomulikult võivad menetlejad kasutada ka erinevaid asjatundjaid ja ei pea teenust võtma REE nimekirja kantud isikutelt.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Krista Reinek
personalijuht
personalitalitus

Krista Reinek, 663 6610, krista.reinek@ekei.ee